

واکاوی تأثیر حسابداری بر ابعاد اجتماعی و فرهنگی در توسعه اقتصادی

ندا حسینی زرگوش

کارشناس حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرکز گیلانغرب
شماره ملی: ۳۳۲۰۱۳۷۹۳۱

چکیده

رشد و توسعه در کشورهای گوناگون در گروه توسعه پایدار آن کشورها است بنابراین دستیابی به توسعه پایدار نیازمند برنامه ریزی در هر یک از سطوح سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی است. انسان به عنوان یکی از مولفه های توسعه پایدار در مرکز توجه است و نیاز به آموزش دارد. با توجه به اینکه آموزش نیز از مولفه های توسعه پایدار به شمار میرود بنابراین آموزش به طور عام و آموزش بزرگسالان به طور خاص می تواند نقش موثری در توسعه پایدار داشته باشد. در این مقاله به نقش محوری آموزش بزرگسالان به عنوان یکی از ارکان توسعه پایدار پرداخته میشود. با بررسی نقش آموزش بزرگسالان در هر یک از ابعاد سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی به نقش موثر آموزش در رشد و تعالی هر یک از بخش های مختلف اجتماع و در نهایت توسعه پی خواهیم برد.

واژه های کلیدی: توسعه، توسعه در ابعاد مختلف، آموزش، آموزش بزرگسالان

۱- مقدمه

توسعه پایدار عبارتست از توسعه ای که نیازهای کنونی جهان را تامین کند بدون اینکه توانایی نسل های آتی را در برآوردن نیازهای خود به مخاطره افکند. توسعه پایدار بر اساس یک موقعیت ثابت نیست بلکه، عبارت است از "فرآیندی مستمر از دگرگونی، انطباق و سازگاری" که طی آن بهره کشی از منابع جهت سرمایه گذاری، جهت گیری توسعه تکنولوژیک و دگرگونی نهادینه همگی در هماهنگی با هم، در برگیرنده نیازهای بالقوه و بالفعل انسان می شوند. توسعه پایدار برآورنده نیاز و آرمان های انسان ها، نه فقط در یک کشور و یک منطقه، که تمامی مردم در سراسر جهان و در حال و آینده است. توسعه پایدار به عنوان مفهومی فراگیر، در ابعاد متفاوتی شامل: ابعاد اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی دارد. و لذا به منظور آن که توسعه در درازمدت پایداری خود را حفظ کند وجود تعامل بین چهار بعد ذکر شده ضروری است

توسعه پایدار که به دلیل جامعیت مباحث و احتیاج گسترده در آخرین سال های قرن بیستم، به بالنده ترین مناظره قرن بیستم تبدیل شد بر مبنای بسیاری از تحلیل ها و نظریه ها چالش محوری قرن بیست و یکم خواهد بود. در این چالش نوین انسان مرکز توجه قرار گرفته است و هر آنچه حیات، بقاء و آزادی او را مورد تهدید قرار دهد مردود شناخته شده است. به بیان دیگر تحقق آرمانه ها و نیز بکارگیری انرژی های نهفته در توسعه پایدار تنها در پرتو به رسمیت شناختن و نقش محوری انسان، فارغ از رنگ، نژاد، سن، جنسیت، ملیت و نظایر آنها، متصور خواهد بود. یکی از راههای که می توان بوسیله آن به تحقیق توسعه پایدار امیدوار بود برنامه ریزی صحیح و اصولی برای منابع، به ویژه منابع انسانی هر کشور و استفاده بهینه از آنهاست. از اینرو سرمایه گذاری در امر آموزش به ویژه آموزش بزرگسالان به مثابه یک راهبرد تعیین کننده نقش قابل توجهی در فرآیند توسعه اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی و سیاسی جوامع ایفا میکند بطوریکه امروزه تغییر و تحول در شاخصهای توسعه جوامع همبستگی مستقیمی با میزان سرمایه انسانی پیدا کرده است. بنابراین آموزش بزرگسالان در هر یک از بخشهای سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی میتواند به رشد و بالندگی در هر یک از بخشها و در نتیجه توسعه پایدار منجر شود.

اهمیت و ضرورت تحقیق:

از آموزش بزرگسالان برداشت های متفاوتی در اذهان وجود دارد. با توجه به هریک از برداشتها های فوق نیز تعریف خاصی می توان برای آن ارائه داد. هر یک از کشورهایی که این نوع آموزش جریان دارد با توجه به عواملی مثل تاریخ، سنن، فرهنگ، و میزان توسعه نظام آموزشی، ابعاد خاصی از این آموزش را مورد تاکید و اولویت قرار می گیرد. زیرا هدف اصلی آموزش بزرگسالان تکامل و تعالی افراد بوده و در جهت حل مشکلات فردی و اجتماعی آنها تنظیم و ارائه می شود. به این ترتیب با توجه به اینکه آموزش بزرگسالان دارای اهدافی گسترده و حوزه عمل وسیعی است ارائه تعریفی جامع و مانع که در برگیرنده تمام اهداف و حوزه عمل باشد قدری مشکل است.

علاوه بر این به دلیل یکسان نبودن شرایط تاریخی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و موقعیت جغرافیایی، شکل برخورد با مواضع آموزشی بزرگسالان در کشورهای مختلف متفاوت است به عنوان مثال، در کشورهای جهان سوم آموزش بزرگسالان در سطح کلی جامعه به دلایل زیر مطرح می شود و مورد توجه قرار می گیرد

۱- در برخی از کشورهای جهان سوم، آموزش بزرگسالان وسیله اجرای سیاست ملی در زمینه سرمایه گذاری روی نیروی انسانی است

۲- بوسیله آموزش بزرگسالان می توان احساس شناسایی، هویت ملی و وابستگی فرد به جامعه و کشور را تقویت کرد.

۳- در اکثر کشورهای جهان سوم، موضوع آموزش بزرگسالان بیشتر به منظور کمک به توسعه اقتصادی و رشد و پیشرفت ملی مطرح می شود

آموزش بزرگسالان، در کشورهای صنعتی تعاریف متعددی دارد: سیمپسون تعریف جامعی از آموزش بزرگسالان ارائه داده است که در مورد اغلب کشورهای پیشرفته صدق می کند

آموزش بزرگسالان کوشش آگاهانه یک جامعه است که از طریق موسسات عمومی یا سازمانهای داوطلب برای اعتلای سطح آگاهی افراد جامعه به عمل می آید. به این ترتیب امکانات و وسایل یادگیری در اختیار افرادی قرار میگیرد که در سنین

مختلف هستند و فرصت استفاده از تعلیمات ابتدایی و ضروری را در دبستان، دبیرستان، و دانشگاه نداشته اند یا آموزش حرفه ای و تخصصی آنان از قبل از وقت قطع شده است و مشتاق فراگیری مطلبی درباره موضوعی برای رسیدن به هدفی معین هستند؛ به شرطی که مغایرتی با اصول، دموکراسی جامعه نداشته باشد

آموزش بزرگسالان و توسعه:

بطور کلی شرط اساسی شکوفایی و بالندگی هر جامعه در توسعه سرمایه های انسانی و تربیت آنها نهفته، آموزش و بویژه آموزش بزرگسالان عامل اساسی در ارتقاء فرایندهای توسعه به شمار میرود به علاوه آموزش بزرگسالان می تواند سهم بسزایی در مشارکت کامل توده های مردم در پیشرفت خود و در نظارت فعالانه شان نسبت به تغییرات اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی داشته باشد. آموزش بزرگسالان از واژه های آشنا در نظام آموزش رسمی و غیر رسمی در سطح بین المللی و ملی است که از دیرباز درباره آن بحث های زیادی شده است. به طوری که در دهه های اخیر در عرصه های گوناگون آموزش بزرگسالان، اعم از مبارزه با بیسوادی و کم سوادی تابعی و سواد آموزی کارساز؛ آموزش فنی و حرفه ای، آموزش تخصصی، آموزش علمی-کاربردی و... تلاش چشمگیری انجام شده است. که در نهایت باعث توجه به اهمیت و نقش عمیق و گسترده آموزش بزرگسالان در رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی ملل گردیده است. با توجه به اینکه عموم متخصصان علوم گوناگون، قرن بیستم را از یک طرف قرن رشد و توسعه و از طرفی دیگر، عرصه اطلاعات و تکنولوژی نامیده اند. ضرورت دارد ملل مختلف دنیایه طور عام و تحصیل کردگان به طور خاص با زمینه ها، عوامل و شاخص های رشد اطلاعات و توسعه تکنولوژی در سازمانها و نهادها ی مختلف اجتماعی آشنا شوند.

یکی از عوامل موثر بر رشد و توسعه جهانی، آموزش بزرگسالان است که با شناخت اهداف، اصول، ساختار، جایگاه و نقش آن، می توان راه رشد و توسعه بین المللی را بیش از پیش فرا نمود در زمینه آموزش بزرگسالان و آموزش مداوم انواع گوناگونی از برنامه ها وجود دارد که در ادامه آمده است

- ۱- برنامه هایی که یک اجتماع را یاری می دهند تا وضعیت اقتصادی و اجتماعی را متحول کنند
 - ۲- برنامه هایی برای کمک به معلمان، پرستاران و... که استانداردهای مدرک تحصیلی خود را حفظ کنند
 - ۳- برنامه هایی که اطلاعات جدید و یا مورد نیاز متخصصین، افراد، خانواده ها یا اجتماعات را برای استفاده فوری منتشر مینماید
- آموزش بزرگسالان و توسعه اجتماعی-فرهنگی:**

اهمیت آموزش، اگر به اندازه نیاز به غذا نباشد از آن هم کمتر نیست. آموزش از حیاتی ترین نیازهای انسان به شمار می آید در آموزش پایه برای بزرگسالان، هدف فقط تربیت افراد برای تولید بیشتر و مصرف نیست، بلکه کمک به سازگاری و منعطف شدن آنها با اوضاع و شرایط متفاوت و تعالی آنان در مقام انسان، والدین و اعضای جامعه است. در مجموع، کثرت تعداد افراد تحصیل کرده ای که در عین برخورداری از میراث فرهنگی مشترک به ارزشهای فرهنگی خود و سایر ملل واقف باشد، به نفع جوامع است و اگر معتقد که حتی اگر نتایج اقتصادی سواد آموزی را محدود متصور کنیم، پیامدهای اجتماعی ثانویه آن را نمی توان نادیده گرفت. این پیامدهای مثبت اجتماعی از اهداف مهم طراحان توسعه به شمار میرود و برخی از آن ها کاملاً محسوس است. یکی از ابعاد بسیار مهم توسعه ملی، توسعه و باروری فرهنگی حاکم بر جامعه است. چون پیش شرط هرگونه توسعه ای، توسعه فرهنگی است. توسعه بدون دستیابی به فرهنگ خاص آن امکان پذیر نیست. توسعه در تمام ابعاد آن به شدت تحت تاثیر باور های فرهنگی است. از این رو باید فرهنگ را محور همه برنامه های توسعه قرار داد. از جمله مواردی که آموزش پرورش بطور اعم و آموزش بزرگسالان بصورت اخص می توان به توسعه فرهنگی کمک کند. حاکم شدن نگرش علمی بر فرهنگ جامعه، فرهنگ پذیری، نظم پذیری، مسولیت پذیری، و فرد گرایی مثبت است. توسعه فرهنگی را باید افزایش ظرفیت خلاقیت و نو آوری در ارزش ها و رفتارهایی است که آدمیان در زندگی روزمره آنها را به کار میبرند و با آنها زندگی میکنند. این بعد از توسعه در هشت حوزه دسترسی به فرهنگ، آموزش و پرورش فرهنگی و هنری، ارتقای خلاقیت و نوآوری، تشویق فرهنگ جامع و فرهنگ سنتی، تقویت فرهنگی، ارتقاء مبادلات فرهنگی، توسعه نگرش های قطعی درباره فرهنگ عامه و فرهنگ سنتی، تقویت فرهنگی و ارتقاء مبادلات فرهنگی، تشویق فرهنگ عامه و سنتی، حفظ میراث فرهنگی خلاصه می شود. همچنین ابعاد توسعه

فرهنگی شامل مواردی چون: حاکم شدن نگرش علمی بر فرهنگ جامعه، فرهنگ پذیری، نظم پذیری جمعی، مسولیت پذیری و فرد گرایی مثبت می شود. اگر بخواهیم توسعه اجتماعی را از توسعه فرهنگی جدا کنیم می توان گفت: که توسعه اجتماعی فرآیندی است که ساختارهای اجتماعی را از شکل نوین تغییر می دهد و نهادهایی ساخته می شوند که موجب انسجام و همبستگی در درون جامعه می شود. راه هایی که آموزش می تواند به توسعه اجتماعی کمک کند، رشد اجتماعی، سازگاری اجتماعی، مشارکت اجتماعی و نوین سازی است. بدیهی است افراد جامعه وقتی میتوانند خود را با تغییرات اجتماع و تغییرات آن سازگار کنند و آماده تغییرات اجتماعی و پذیرایی تجربه های جدید باشند و به دیگران بطور موثر احترام بگذارند که دارای تحصیلات پایه باشند و آگاهی و دانش لازم را برای مشارکت فعال در توسعه و پیشرفت جامعه داشته باشند. دانش و بینشی که افراد در محیط های آموزشی پیدا میکنند و بصورت قابلیت ها و توانایی های فنی، اجتماعی، و جهت گیری سیاسی آنهاست و در حقیقت آینده اجتماع را پی ریزی می کنند.

فواید فردی و اجتماعی یادگیری بزرگسالان:

در مطالعات اخیر، فواید اجتماعی و فردی یادگیری بزرگسالان مورد تاکید قرار گرفته است و نتایج ذیل از جمله نتایج بدست آمده از این مطالعات هستند

مهارت های تفکری جدید مثل: حل مساله و کار گروهی یا کار تیمی می توانند باعث کارآمدی و رقابتی بودن افراد در اقتصاد جهانی شوند. همانطور که مهارت های مشخص مثل: مسولیت و صداقت باعث کفایت فرد هستند. ثابت شده است که سواد مهارت های اجتماعی؛ می تواند باعث کاهش هزینه ها در بسیاری از بخش های اجتماع مثل، بخش خدمات بهداشتی، خانواده، نگهداری کودک و... شوند. به عنوان مثال مهاجرانی که نمیتوانند به زبان رسمی ارتباط برقرار کنند در هزینه های مراقبتهایی پزشکی، مراقبت از کودکان و خدمات خانواده، دچار مشکل می شوند. آموزش و بالخص آموزش بزرگسالان باعث افزایش آگاهی های مربوط به سلامت و نیز آگاهی های پیشگیری می شود. مطالعات صورت گرفته در آمریکا بر روی برنامه های سواد خانواده، نشانگر این است که این برنامه ها به والدین و کودکان کمک می کند تا با هم یاد بگیرند و مهارت هایی چون پدر و مادر شدن و رفتار با کودک بیاموزند. وقتی والدین در آموزشی که کودک خود مشارکت میکنند کودک آمادگی بیشتری برای مدرسه داشته بنابراین برای والدین آموزش والدین، برگشت سرمایه بالا است به طوریکه کودکان برای رفتن به مدرسه تشویق شوند و ارتقاء خانواده را باعث شود. رویکردهای بین نسلی افزایش یافته و باعث سودمندی اقتصادی برنامه های سواد می شوند. افزایش مهارت های سواد در بین هم قطاران باعث افزایش کفایت فرد و احیاء خود می شود. همانطور که موقیت های استخدامی توزیع می شوند لازم است که سودمندی یادگیری بزرگسالان در آینده هدفمندتر دنبال شود.

ابعاد توسعه اقتصادی

۱. توسعه اقتصادی؛

توسعه اقتصادی را در مجموع با توجه به تعاریف گوناگون، می توان فرایندی دانست که در طی آن شالوده های اقتصادی و اجتماعی جامعه دگرگون می شود. به طوری که حاصل چنین دگرگونی و تحوّل در درجه اول کاهش نابرابری های اقتصادی و تغییراتی در زمینه های تولید، توزیع و الگوهای مصرف جامعه خواهد بود. امروزه توسعه اقتصادی تنها در چارچوب تئوری خالص اقتصادی مورد توجه نیست؛ بلکه بنابه گفته "میردال" رشد و توسعه اقتصادی یک مسأله اجتماعی-سیاسی و فرهنگی است. البته بین رشد و توسعه اقتصادی تفاوت وجود دارد. رشد اقتصادی صرفاً بیان کننده افزایش تولید یا درآمد سرانه ملی در یک جامعه است و بیشتر، متکی به ارقام کمی است؛ لکن توسعه اقتصادی فرایند پیچیده تری است که به مفاهیمی چون تغییر و تحولات اقتصادی نزدیک تر است؛ تا مفهوم رشد اقتصادی.

۲. توسعه اجتماعی؛

این نوع توسعه با چگونگی و شیوه زندگی افراد یک جامعه پیوندی تنگاتنگ دارد و در ابعاد عینی، بیشتر ناظر بر بالابردن سطح زندگی عمومی از طریق ایجاد شرایط مطلوب و بهینه در زمینه های فقرزدایی، تغذیه، بهداشت، مسکن، آموزش و چگونگی گذراندن اوقات فراغت است.

۳. توسعه سیاسی؛

توسعه سیاسی، فرایندی است که زمینه لازم را برای نهادی کردن تشکّل و مشارکت سیاسی فراهم می‌کند؛ که حاصل آن افزایش توانمندی یک نظام سیاسی است.

۴. توسعه انسانی؛

توسعه انسانی روندی است که طی آن، امکانات بشر افزایش می‌یابد. این نوع توسعه که "مردم" را در محور فرایند توسعه قرار می‌دهد؛ نه صرف ازدیاد ثروت و درآمد را، عناصری همچون برخورداری از حیثیت و منزلت شخصی و حقوق انسانی تضمین شده و فرصت داشتن برای دستیابی به نقش خلاق و سازنده را در برمی‌گیرد. البته تأکید این نوع توسعه بر روی شاخص طول عمر، سطح دانش و سطح معاش آبرومند است. (ازکیا؛ ۱۳۸۰: ۱۸ تا ۲۲)

۵. توسعه فرهنگی؛

این مفهوم، از اوایل دهه ۱۹۸۰ از طرف یونسکو در مباحث توسعه مطرح شده و از مفاهیمی است که نسبت به سایر بخش‌های توسعه چون توسعه اقتصادی-اجتماعی و سیاسی از ابعاد و بار ارزشی بیشتری برخوردار است و تأکید بیشتری بر نیازهای غیر مادی افراد جامعه دارد. براساس این توسعه، تغییراتی در حوزه‌های ادراکی، شناختی، ارزشی و گرایشی انسان‌ها پدید می‌آید؛ که قابلیت‌ها، باورها، رفتارها و کنش‌های مناسب توسعه است.

باید توجه داشت که توسعه فرهنگی به معنای گسستن از سنت‌ها نیست؛ چراکه سنت‌ها انباشت و ذخیره‌ی تجارب گذشته یک جامعه است. پس توسعه فرهنگی را باید توسعه براساس گسترش سنت‌ها و تجارب گذشته دانست و نه نفی آن‌ها. توسعه فراگردی است که در آن، سنت‌ها و تجارب گذشته از نو و براساس نیازها و شرایط تازه بازاندیشی و بازسازی شده و توانایی‌های بالقوه انسان‌ها از این طریق شکوفا می‌شود. از این رو باید گفت که مفهوم هویت فرهنگی از مفهوم توسعه جدا نیست. توسعه فرهنگی با تأکید بر هویت فرهنگی، بهینه‌سازی شرایط فرهنگی و رشد کمی و کیفی مسایل مربوط به خود را نوید داده و مبتنی بر پویا آگاهانه و خردمندانه در جهت حفظ هویت ملی و فرهنگی و استفاده از تمام نیروهای موجود جامعه، گام برمی‌دارد.

برای تحقق این نوع توسعه که بیش از سایر ابعاد توسعه، بر محور انسان بنا شده، لازم است که فرهنگ توسعه در جامعه نهادینه شود؛ بدین معنا که سنت‌ها، ارزش‌ها و آرمان‌های موجود در جامعه را که می‌تواند عاملی برای تحقق توسعه مورد نظر باشد، در جامعه تشویق و ترویج نموده و نهادهای مناسب با آن‌ها در جامعه ایجاد نماییم و در عین حال به پالایش عناصر نامطلوب در فرهنگ همّت گمارده شود.

آنچه در توسعه فرهنگی اهمیت دارد، باور کردن سرمایه انسانی است؛ که مراد از این سرمایه، علم و دانش، قابلیت‌ها، تجارب و نهایتاً نظم و انضباطی است که ابزارها و دستگاه‌های فرهنگی در جامعه پدید می‌آورند. از این رو سرمایه‌ی انسانی را نباید فقط در کمیّت دانش‌آموزان یا دانشگاهیان جستجو کرد؛ بلکه سرمایه انسانی به درجه توانایی علمی، فنی، حرفه‌ای و فکری یک کشور وابسته است. در نظام برنامه ریزی کشور تاکنون ۱۰ برنامه توسعه ای اجرا شده که پنج مورد آن مربوط به قبل از انقلاب بوده و پنج برنامه دیگر بعد از پیروزی انقلاب اسلامی به اجرا درآمده است. انواع شرکت‌های تعاونی

ماده ۲ قانون شرکت‌های تعاونی را چنین تعریف می‌کند: شرکت تعاونی، شرکتی است از اشخاص حقیقی و حقوقی که به منظور رفع نیازمندی‌های مشترک و بهبود وضع اقتصادی و اجتماعی اعضا از طریق خودیاری و کمک متقابل و همکاری آنان مطابق اصولی که در این قانون مطرح است تشکیل می‌شود. مبنای بوجود آمدن انواع شرکت‌های تعاونی احتیاجات متنوع و نامحدود افراد هر اجتماعی است. این احتیاجات مرتباً "چه از نظر کمی و چه از نظر کیفی رو به افزایش بوده و بنابراین می‌بایست سازمان‌ها تشکیلاتی که جوابگوی این نیازمندی‌های وسیع و متنوع باشد، ایجاد شوند.

شرکت‌های تعاونی برحسب وظیفه‌ای که انجام می‌دهند به سه گروه بزرگ تقسیم می‌شوند که عبارت

الف) شرکت‌های تعاونی تولید که هسته‌ی مرکزی آن کارگران و پیشه‌وران و صنعت‌گران شهری می‌باشد.

ب) شرکت های تعاونی مصرف که هسته ی مرکزی آن مصرف کنندگان هستند.

ج) شرکت های تعاونی کشاورزی که هسته ی مرکزی آن را کشاورزان تشکیل می دهند .

هدف تعاونی های مصرف حذف واسطه ها و فروش کالا به بهای ارزان بود. شرکت در پایان سال آنچه را که پس از پرداخت بهره ی محدود سهام و سپرده ها برایش باقی می ماند به تناسب میزان خرید میان مشتریان تقسیم می نمود. تقسیم مازاد برگشتی وسیله ای برای تحقق هدف اصلی شرکت یعنی فروش کالا به میزان هزینه تمام شده است. (حسنی ، ۱۳۶۳ ، ص ۹۴)
شرکت های تعاونی کشاورزی نیز به منظور تهیه و نگهداری ماشین و خدمات لازم در امور کاشت و برداشت و مسائل مربوط به آبیاری و رفع مایحتاج کشاورزی و تهیه کالاهای مصرفی و عرضه محصولات کشاورزی آنان به بازار و حمل و نقل و سایر خدمات دیگر بشه کشاورزان بوجود آمده اند . هدف تمامی این شرکت ها از کشاورزان در برابر انبوه مشکلات و مسائلی است که با آن روبه رو می باشد .

شرکت های تعاونی تولید نیز همانند شرکت های تعاونی دیگر مقاصدی را دارند . این شرکت ها بویژه در روستاها می توانند کسانی را که اشتغال کامل به امور کشاورزی ندارند به سوی خود جلب کنند و از نیروی کار کشاورزان در فصولی که کار شدید کشاورزی وجود ندارد استفاده کنند. تشکیل این تعاونی ها جهت سازمان دادن بهتر ساختن شیوه ی تولید صنایع دستی در کشورهای در حال رشد بسیار موثر است . (همان ، ۱۳۶۳ ، ص ۹۵)

*تعاون و نقش آن در توسعه ی اقتصادی

اصطلاح توسعه ی اقتصادی در کاربرد های روزمره ی آن به معنای متعدد و متنوعی به کار گرفته شده است . از جمله به نظر می رسد که تعبیرهای متنوع زیر در اذهان وجود داشته باشد : افزایش تولید ، افزایش بازدهی ، ارتقای سطح زندگی ، رهایی از وابستگی اقتصادی ، رفع محرومیت و فقر ، ارتقای سطح خدمات بهداشتی و درمانی ، برطرف کردن مشکلات بیکاری و تورم ، تامین نیازهای اقتصادی - اجتماعی و...

امروزه ما میدانیم که کشاورزی نخستین و قدیمی ترین فعالیت اقتصادی به شمار میرود و تاریخ شناخت آن طولانی تر از سایر رشته های اقتصادی است و فنون تولیدی نیز که امروزه از نظر برخی آسان و ساده می نماید ، نتیجه ی هزاران سال کار و تجربه ی پیشگامان این رشته از فعالیت می باشد و از این رو ، هیچ یک از فعالیت های اقتصادی به اندازه ی کشاورزی دستخوش تاثیر عادات و رسوم کهن در کار تولید قرار نگرفته اند . تولید کننده ی محصولات کشاورزی می داند که پس از عرضه ی محصول به بازار به اندازه ی کافی تقاضا خواهد داشت . از این رو در هر حال یک بازار فروش برای او فراهم است و در کشورهای پیشرفته اطمینان بیشتری نیز برای روستایی ای تولید کننده فراهم شده و آن این است که دولت مازاد محصول او را می خرد تا بنیه ی اقتصاد کشاورز ضعیف نشده و زیان نبیند . در سال ۱۳۵۲ در ایران نیز با تصویب رساندن آئین نامه ی ویژه ای موجبات تامین خاطر روستائیان را که در گذشته چشمشان به دست خریداران سلف و رباخواران حرفه ای بود، فراهم ساخته . اما هنوز در تمامی محصولات کشاورزی عمل نمی شد . (صدرالاشرفی ، ۱۳۶۵ ، ص ۶۵)

*تعاون و توسعه اقتصادی در ایران

گسترش شبکه ی شرکت های تعاونی بخصوص تعاونی های مصرف که عملاً "همه ی افراد جامعه را که مصرف کننده هستند در مدیریت و بهره برداری واحدهای اقتصادی شریک و سهام می کند ، یکی از موثرترین روش هایی است که می تواند این دوری و دوگانگی را از میان بردارد. ایجاد رابطه مستقیم میان مردم و دستگاههای اقتصادی و تولیدی از طریق تعاونی های مصرف و نیز مداخله مدیران شرکت های تعاونی در اتخاذ تصمیمات مهم اقتصادی و کسب نظر مشورتی از آنان در تهیه و اجرای طرح های عمرانی ، روش موثری برای نیل به مشارکت واقعی و حقیقی و دائمی همه ی مردم در اجرای برنامه های بسط و توسعه است .

(نهبوندی ، ۱۳۴۸ ، ص ۸۶)

بدون هیچ تردیدی شیوه ی تعاون و تعاونی ها با نقش و جایگاهی که قانون اساسی کشور برای آنها تعریف و تعیین کرده است ، می توانند جریان اصلی و منشاء بروز تحولات عظیم اقتصادی ، اجتماعی ، فرهنگی و سیاسی باشند و درست با تاکید بر این

مقوله است که جهان در حال گذر از مرحله ی بهسازی ساختار اجتماعی و اقتصادی به مرزهای توسعه رسیده و یا می رسد . بر این قیاس ، اهمیت و کارکرد شیوه ی تعاون و تعاونی ها در نظام های گوناگون سیاسی و اجتماعی اعم از توسعه نیافته ، در حال توسعه و یا توسعه یافته به گونه ای بوده است که دیگر جایی برای بحث درباره ی اینکه آیا تعاونی ها قادرند حاکمیت مشارکت خود را به طور فزاینده ای در سهم ساختار اقتصادی و اجتماعی افزایش دهند ، باقی نمی گذارد .

پیشنهادات

تعاونی واقعی زمانی شکل می گیرد که روحیه تعاون مبتنی بر همکاری و هیاری و خودیاری و همچنین احساس مسئولیت باشد و نسبت به گسترش و اشاعه ی افکار و اندیشه های تعاونی اقدامات لازم به عمل آید . مسئولین و مدیران و برنامه ریزان امور تعاونی باید به طور جدی و مستمر ، تقویت روحیه ی تعاونی مبتنی بر خودیاری و احساس مسئولیت را هر چه بیشتر مورد توجه قرار دهد و نسبت به توسعه و پیشرفت افکار و اندیشه های تعاونی اقدامات لازم را به عمل آورد.

این اقدامات و تقویت روحیه ی تعاونی نیازمند ایجاد تغییر تحول اساسی در آموزش تعاون می باشد که بزرگ ترین مانع شکوفایی و توسعه ی نهضت تعاونی در کشورهای توسعه نیافته و از جمله ایران ، فقدان و عدم آموزش صحیح تعاونی است و تا زمانی که مسئله ی آموزش در این جوامع حل و فصل نشود ، تعاونی واقعی شکل نخواهد گرفت .

بنابراین ما باید آموزش تعاون را در سرلوحه ی کار خود قرار دهیم و تعلیمات و آموزش تعاونی را از دبستان تا دانشگاه به صورت یکی از دروس اجباری درآوریم تا بتوانیم به توسعه و گسترش تعاونی های واقعی دست یابیم و یا اینکه با اعزام مدیران تعاونی ها به کشورهای توسعه یافته جهت آموزش و تعلیمات دانش تعاونی در مدارس تعاونی های این کشورها اقدام نماییم . تعاونی ها نهادها و سازمانهای مردمی و خودجوش هستند که از بطن جامعه برخاسته اند و باید بدون اتکا به کمک های دولت توان مقاومت و ایستادگی در برابر نابسامانی ها را داشته باشند و روی پای خود بایستند و تنها متکی به خود و همکاری و همیاری اعضای خود باشند تا بتوانند موجب رشد و توسعه ی اقتصادی ، اجتماعی ، فرهنگی و نیز توسعه و گسترش سازمان خود باشند .

تعاون در اسلام ، جدا از تعاون در اقتصاد فعلی و بسیار بالاتر از آن است زیرا تعاون در اسلام جزو ذات و فضای تنفسی سیستم می باشد ، اما در اقتصاد کنونی اصول تعاون باید بر طبق قراردادهای تهیه شود .

نتیجه گیری:

با توجه به مباحث مطرح شده می توان نتیجه گرفت که توسعه، بایستی دقیقاً در مرکز تمامی برنامه های آموزشی بزرگسالان قرار گیرد. همچنان توسعه باید در قلب هر برنامه قرار گیرد که فرآیند آموزش دادن و کارآموزی بزرگسالان در آنجا قرار دارد لذا زیربنای توسعه در هر یک از بخشهای اجتماعی- فرهنگی، اقتصادی و سیاسی است و برای رسیدن به توسعه در هر یک از بخشها نیاز به آموزش ضروری به نظر میرسد و از آنجاییکه انسان محور توسعه محسوب میگردد و بزرگسال به عنوان فردی که مبنای توسعه است و توسعه بر آن استوار است نیاز به آموزش برای او بیش از پیش ضروری بنظر میرسد که این آموزش در بعدهای مختلفی صورت میگیرد بنابراین می توان گفت که رشد و توسعه آموزش بزرگسالان در توسعه پایدار یک ضرورت به شمار می رود که منجر به توسعه در هر یک از بخشهای مختلف جامعه میشود

فهرست منابع:

- ۱- پورافضل، حسن ، تعاون، دانشگاه تهران، ۱۳۴۷
- ۲- سازمان مرکزی تعاون کشور، تعاون و تعلیم و تربیت، نشریه شماره ۴۹، ۱۳۵۲.
- ۳- رفیعی ، احمد ، اصول و انواع تعاون، تهران، ۱۳۵۳.
- ۴- حسنی ، حسن، حقوق تعاون ، شرکت های تعاونی ، جلد اول ، تهران ، ۱۳۶۳.
- ۵- ازکیا ، مصطفی ، جامعه شناسی توسعه و توسعه نیافتگی روستایی ایران ، تهران ، ۱۳۶۵.
- ۶- صدر الاشرافی ، مهریار ، اقتصاد کشاورزی و تعاون ، تهران ، ۱۳۶۵.

۷- ماهنامه ی اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی ایران ، دوره ی جدید ، شماره ی دوم ، اسفند ۱۳۵۹، سازمان مرکزی تعاون کشور.

۸- ماهنامه ی اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی تعاون، شماره ۱۵ ، شهریور ۱۳۷۱، سازمان مرکزی تعاون کشور .

۹- ماهنامه ی اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی تعاون، شماره ۲۳، خرداد ۱۳۷۳، سازمان مرکزی تعاون کشور

۱۰- فصلنامه اقتصادی ، کشاورزی و توسعه ، عبدالکریم درویشی ، شماره ۵ ، سال دوم ، پاییز ۱۳۷۳